

राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना
राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC)
यांच्याकडून महाराष्ट्र शासनामार्फत
(Routed Through State Government)
खेळत्या भांडवलासाठी मार्जिन मनी लोन
उपलब्ध करून देण्यासाठी अटी व शर्ती
निश्चित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,
शासन निर्णय क्र. पूरक ०६२३/प्र. क्र.६८/३ स
दालन क्र. ६२०, ६ वा मजला, विस्तार इमारत,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दि. ०५ जून, २०२५

- संदर्भ : १) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, शासन निर्णय क्र.ससाका२०२३/प्र.क्र.२३/३स,
दि. ०४.०५.२०२३
२) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, शासन शुध्दीपत्रक क्र. पूरक ०६२३/प्र.क्र.६८/३स,
दि. २९.०८.२०२३
२) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, शासन पूरकपत्र क्र. पूरक ०६२३/प्र.क्र.६८/३स,
दि. २९.०८.२०२३
४) मा. मंत्रीमंडळ उपसमितीच्या बैठकीचे दि. २०.०३.२०२५ रोजीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना :

राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC) यांच्याकडून महाराष्ट्र शासनामार्फत (Routed Through State Government) खेळत्या भांडवलासाठी मार्जिन मनी लोन उपलब्ध करून देण्यासाठी संदर्भ क्र. १ येथील शासन निर्णयान्वये अटी व शर्ती निश्चित करण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार साखर आयुक्त कार्यालयाकडून प्राप्त प्रस्तावाच्या अनुषंगाने मा. मंत्री (सहकार) यांचे अध्यक्षतेखाली मंत्रीमंडळ उपसमितीची बैठक दि.२०.०३.२०२५ रोजी पार पडली. सदर बैठकीत राष्ट्रीय सहकार विकास निगम यांचेकडून मार्जिन मनी लोन योजनेंतर्गत यापूर्वी एकुण ३१ सहकारी साखर कारखान्यांना कर्ज मंजूर करण्यात आले आहे. परंतु सदर कर्जाची परतफेड कारखान्यांकडून होत नसल्याने त्यावर कडक निर्बंध आणावे, असा निर्णय घेण्यात आला. तसेच, दि. २९.०८.२०२३ च्या शासन शुध्दीपत्रकान्वये नमूद अटी कायम ठेवण्यास व शासनाचे दि.२९.०८.२०२३ चे शासन पूरकपत्रक रद्द करण्यात यावे असाही निर्णय बैठकीत घेण्यात आला. ही बाब विचारात घेऊन राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC) यांच्याकडून महाराष्ट्र शासनामार्फत (Routed Through State Government) खेळत्या भांडवलासाठी मार्जिन मनी लोन उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने दि.२९.०८.२०२३ चे शासन पूरकपत्रक रद्द करून दि.०४.०५.२०२५ रोजीच्या

शासन निर्णयामधील अटी व शर्ती कायम ठेऊन दि. २१.०८.२०२३ च्या शासन शुध्दीपत्रकातील अटीच्या समावेशासह सुधारित धोरण ठरविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

राज्यातील सहकारी साखर कारखान्यांना राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC) यांच्याकडून महाराष्ट्र शासनामार्फत (Routed Through State Government) खेळत्या भांडवलासाठी मार्जिन मनी लोन उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने दि.२९.०८.२०२३ रोजीचे शासन पूरकपत्रक रद्द करण्यास याद्वारे मान्यता देण्यात येत असून दि.०४.०५.२०२५ रोजीच्या शासन निर्णयामधील अटी व शर्ती कायम ठेऊन दि. २१.०८.२०२३ च्या शासन शुध्दीपत्रकातील अटीच्या समावेशासह सुधारित अटी व शर्ती पुढीलप्रमाणे आहेत.

१. यापूर्वी ज्या सहकारी साखर कारखान्यांनी राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC) कडून उभारणीसाठी कर्ज घेतले आहे व त्याची परतफेड केली नाही अशा कारखान्यांना खेळते भांडवली कर्जासाठी अपात्र ठरवावे.
२. यापूर्वी ज्या सहकारी साखर कारखान्यांनी राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC) मार्फत मार्जिन मनी लोन / खेळते भांडवली कर्ज घेतले आहे व त्याची परतफेड केली नाही अशा कारखान्यांना सुध्दा अपात्र ठरविण्यात यावे.
३. जे सहकारी साखर कारखाने राज्य शासनामार्फत किंवा बँकेमार्फत खाजगी कंपन्यांकडून भाडेतत्वावर चालविले जात आहेत अशा कारखान्यांना राज्य शासनामार्फत कर्ज उभारणी करण्यासाठी मान्यता देऊ नये.
४. राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC) ने थेट कर्जासाठी असमर्थता दर्शविल्यास अशा सहकारी साखर कारखान्यांचे प्रस्ताव राज्य शासनास प्राप्त होतात. या सर्व कारखान्यांना FACR (Fixed Asset Coverage Ratio) नुसार जी उपलब्ध कर्ज मर्यादा शिल्लक आहे त्या मर्यादेतच राज्य शासनाने राष्ट्रीय सहकार विकास निगमकडे शिफारस करावी व अशी शिफारस करतांना किमान रु. २५० प्रति क्विंटल (साखर विक्रीवर) टॅगींगद्वारे वसुली देणे सक्तीचे राहिल अशी अट टाकावी.
५. सदरील कर्ज व त्यावरील संपूर्ण व्याजाच्या परतफेडीकरीता संपूर्ण संचालक मंडळ वैयक्तिक आणि सामूहिकरित्या जबाबदार राहतील. याबाबत संबंधीत संचालकांनी कर्ज वितरणापूर्वी बंधपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल.
६. कर्जाची थकबाकी निर्माण झाल्यास एक महिन्याचे आत कारखान्याचे संचालक मंडळ बरखास्त करण्यात यावे व शासकीय प्रशासकीय मंडळ नियुक्त करण्यात यावे.
७. कारखान्यावर साखर आयुक्तालयाने निर्माण केलेल्या कार्यकारी संचालकांच्या पॅनेलवरील कार्यकारी संचालक नेमणूक करणे बंधनकारक राहिल.

८. शासकीय येणेबाकीच्या परतफेडीसाठी रु. २५/- प्रति क्विंटल टॅगिंग करून भरणा करणे बंधनकारक राहिल.

९. संबंधित साखर कारखान्याच्या संचालकांची वैयक्तिक व सामुदायिक जबाबदारीबाबतचे हमीपत्र घेऊन आणि तसा संचालक मंडळाचा ठराव घेऊन तसेच याबाबत कारखान्याचे हमीपत्र, कारखान्याच्या अधिकृत सॉलिसिटर्स यांचेकडून तपशिल प्राप्त झालेल्या अचल मालमत्तेचे गहाणखत करून तशी कारखान्याच्या जमिनीच्या सातबारावर सदरील कर्जाचा बोजाची नोंद घेण्यात यावी.

१०. कारखान्याच्या मालमत्तेचे दिलेले जॉईंट गॅरंटी बॉन्ड व जॉईंट डिक्लरेशन विशिष्ट नमुन्यातील व कायदेशीर पद्धतीने तयार केलेले प्राप्त करावेत.

११. गहाण खतावर कारखान्याने कॉमन सील लावून गहाणखत व इतर दस्तऐवजावर सहा करण्याचे अधिकार दिल्याचा कारखान्याच्या संचालक मंडळाचा ठराव प्राप्त करून घेण्यात यावा.

१२. राष्ट्रीय सहकार विकास निगम (NCDC) यांचेकडून घेण्यात आलेल्या कर्जाची परतफेड होईपर्यंत शासकीय लेखापरिक्षकाकडून संबंधित सहकारी साखर कारखान्याचे लेखापरिक्षण करून घेण्यात यावे.

१३. राष्ट्रीय सहकार विकास निगम यांचेकडून सहकारी साखर कारखान्यांना वेळोवेळी मंजूर करण्यात आलेल्या मार्जिन मनी लोनच्या अनुषंगाने संबंधित सहकारी साखर कारखान्यांकडून परतफेड केलेल्या मुद्दल व व्याजाचा ताळेबंद ठेवण्यासाठी स्वतंत्र कक्ष निर्माण करण्यात यावा व याबाबतचा अहवाल दर महिन्याच्या शेवटी शासनास सादर करावा.

१४. उपरोक्त अटी शर्ती यापूर्वी राष्ट्रीय सहकार विकास निगम यांचेकडून कर्ज मंजूर करण्यात आलेल्या सर्व कारखान्यांना तसेच, यानंतर मंजूर करण्यात येणा-या सहकारी साखर कारखान्यांना लागू राहिल.

१५. सदर अटी शर्तीची पूर्तता संबंधित कारखान्याकडून करण्यात येत असल्याची खात्री साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी करावी व याबाबतची अंमलबजावणी करण्याचे कायदेशीर सर्व अधिकार साखर आयुक्त, पुणे यांना देण्यात येत आहेत.

२. सदर शासन निर्णय मा. मंत्री (सहकार) यांचे अध्यक्षतेखाली दि. २०.०३.२०२५ रोजी झालेल्या बैठकीत घेण्यात आलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०६०५१३०७४८६८०२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अं.पां.शिंगाडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:

१. मा.राज्यपाल महोदय यांचे खाजगी सचिव.
२. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.मुख्यमंत्री महोदय यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) महोदय यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.उपमुख्यमंत्री (नगर विकास व गृहनिर्माण) महोदय यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा.मंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. मा.मंत्री, जलसंपदा (गोदावरी व कृष्णा खोरे विकास महामंडळ) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
८. मा.मंत्री, शालेय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
९. मा.मंत्री, क्रिडा व युवक कल्याण, अल्पसंख्यांक विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१०. मा.मंत्री, ग्राम विकास व पंचायत राज यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
११. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. प्रधान सचिव (सहकार व पणन), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१४. सर्व प्रादेशिक सहसंचालक (साखर)
१५. महालेखापाल, महाराष्ट्र (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर.
१६. महालेखापाल, महाराष्ट्र (लेखा परीक्षा) मुंबई/नागपूर.
१७. वसंतदादा शुगर इन्स्टिट्यूट, पुणे.
१८. महाराष्ट्र राज्य सहकारी साखर कारखाना संघ मर्या., मुंबई
१९. निवड नस्ती (कार्यासन ३-स).